

124; Ramazan Şeşen, *Müslümanlarda Tarih-Coğrafya Yazıcılığı*, İstanbul 1998, s. 126-127; Cl. Cahen, "Selçuklu Devri Tarih Yazıcılığı", *TAD*, VII/12-13 (1969), s. 205-218; Affan Seljuq, "Saljuqid Period and the Persian Historiography", *IC*, LI/3 (1977), s. 181-184; Carole Hillenbrand, "Râwandî", *EF²* (İng.), VIII, 460-461.

ABDÜLKERİM ÖZAYDIN

RÂVENDİYYE

(الروانديّة)

Muhammed b. Hanefiyye'nin oğlu
Ebû Hâşim'den sonra
imâmetin Ali evlâdından
Abbas evlâdına intikal ettiğini
kabul eden Abdullah er-Râvendî
(ö. II./VIII. yüzyılın ilk yarısı)
mensuplarına verilen ad
(bk. KEYSÂNİYYE).

RAVH b. ABDÜLMÜ'MİN

(روح بن عبد المؤمن)

Ebû'l-Hasen Ravh b. Abdilmü'min
b. Abde (Kurre) el-Basrî
(ö. 233/847-48 [?])

Kıraat âlimi,
kırâat-i aşere imamlarından
Ya'kûb el-Hadramî'nin
meşhur iki râvisinden biri.

Hayatı hakkında fazla bilgi bulunmama-
kla birlikte hoca-talebe ilişkileri hakkın-
da verilen bilgilere bakıldığında Basra'da
doğup yetiştiği ve bu çevrede yaşadığı söy-
lenebilir. Hüzeyl'in mevlâsı olması dolay-
ısıyla Hüzelî nisbesiyle de anılan Ravh kı-
raat ilmini Ya'kûb el-Hadramî'den tahsil
etti; kırâat-i seb'a imamlarından Ebû Amr
b. Alâ'nın talebeleri Ahmed b. Mûsâ, Mu-
âz b. Muâz ve Ubeydullah b. Muâz'dan ba-
zı okuyuşları rivayet etti. Kendisinden ka-
dı Tayyib b. Hasan b. Hamdân, Ebû Bekir
Muhammed b. Vüheyb es-Sekafî, Ebû'l-
Hasan el-Hulvânî ve başkaları arz yoluyla
kıraat öğrendi. Hadis aldığı hocaları ve ta-
lebeleri hakkında Mizzî'nin verdiği listeye
bakıldığında bu ilimde de geniş bir çevre
ile temasta olduğu anlaşılır. Ebû Avâne el-
Vâsrî, Hammâd b. Zeyd, Ca'fer b. Süley-
man ed-Dabbî, Riyâh b. Amr el-Kaysî ha-
dis rivayet ettiği kişilerden bazılarıdır. Ken-
disinden rivayette bulunanlar arasında Ah-
med b. Dâvûd el-Mekkî, Ebû Ya'lâ el-Mev-
silî, Abdullah b. Ahmed b. Hanbel, Ebû
Zür'a er-Râzî, Osman b. Saïd ed-Dârimî'n-
nin isimleri zikredilebilir. Buhârî *Câmi'u's-
şâhih*'inde onun bir rivayetine yer vermiş-
tir ("Bed'ü'l-halk", 8). Ravh'ın kırâat-i aşere
yle ilgili eserlerde Ya'kûb el-Hadramî'n-

nin kıraati için iki râviden biri olarak ter-
cih edilmesi onun bu ilimdeki uzmanlığı-
nın bir delili şeklinde görülebileceği gibi
Buhârî'nin *Câmi'u's-şâhih*'inde rivayeti-
ne yer vermesi de güvenilirliği konusunda
önemli bir husus olarak değerlendirilebi-
lir. Ebû Hâtim kendisini "sadûk" diye nite-
lendirmiş, İbn Hibbân onun biyografisine
eş-*Şikâat*'ında yer vermiştir. Ebû Amr ed-
Dâni'ye göre de sika bir âlim olan Ravh için
(İbnü'l-Cezerî, I, 285) Zehebî "mütkin" te-
rimini kullanmıştır. Kaynaklarda Ravh b.
Abdülümü'min'in genellikle 233'te (847-48)
vefat ettiği belirtilmekle birlikte ölümü için
234 ve 235 (849-50) tarihleri de zikredil-
miş, İbn Hibbân 233 yılını kaydettikten
sonra "bu tarihten biraz önce veya biraz
sonra" ifadesini kullanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Ebû Hâtim, *el-Cerh ve't-ta'dil*, III, 499; İbn
Hibbân, *eş-Şikâat*, VIII, 244; Mizzî, *Tehzibü'l-Ke-
mâl*, IX, 246-247; Zehebî, *Ma'rifetü'l-kurrâ*' (Al-
tikulaç), I, 427-428; İbnü'l-Cezerî, *Ğayetü'n-Nihâ-
ye*, I, 285; İbn Hacer, *Tehzibü't-Tehzib*, III, 296.

TAYYAR ALTIKULAÇ

RAVH b. UBÂDE

(روح بن عبادة)

Ebû Muhammed Ravh
b. Ubâde b. Alâ el-Kaysî el-Basrî
(ö. 205/820)

Hadis hâfızı.

Basra'da doğdu. Kays b. Sa'lebe oğul-
ları soyundan geldiği için İbn Sa'lebe diye
anıldı. Hadis öğrenmek amacıyla Bağdat'a
gitti ve oraya yerleşti; ömrünün sonuna
doğru Basra'ya döndü. Hocaları arasında
Sâlih b. Keysân, İbn Cüreyc, Abdullah b.
Avn, İbn Ebû Arûbe, Evzâî, İbn Ebû Zî'b,
Şu'be b. Haccâc, Süfyân es-Sevrî, Ham-
mâd b. Seleme, Hammâd b. Zeyd, Mâlik
b. Enes ve Süfyân b. Uyeyne'nin adları zik-
redilir. Kendisinden Ali b. Medîni, İbn Nü-
meyr, İshak b. Râhüye, Ebû Kudâme es-
Serahsî, Ahmed b. Hanbel, Ebû Hayseme
Züheyr b. Harb, Abd b. Humeyd, Bûndâr
diye anılan Muhammed b. Beşşâr, İbn Şey-
be ve Bekkâr b. Kuteybe gibi âlimler fayda-
landı. Ravh b. Ubâde Cemâziyelevvel 205'te
(Ekim 820) Basra'da vefat etti. Şevval
206'da (Mart 822) veya 207'de (822) öl-
düğü de kaydedilmektedir.

Ali b. Medîni, Ravh b. Ubâde'nin kendi-
ni sadece hadise veren büyük muhaddis-
lerden olduğunu, bu sahada eserler ver-
diğini, derlediği hadisleri rivayet ettiğini
söylemiş, onun derlediği 100.000'den faz-

la hadisi görüp incelediğini ve bunlardan
10.000'ini yazdığını belirtmiştir. Yahyâ b.
Maïn'e Ravh sorulduğunda onu övmüş,
Yahyâ b. Saïd el-Kattân'ın onu tenkit et-
tiği söylenince de bunu şiddetle reddet-
miştir. Hadis otoriteleri Ravh'ı sika, sadûk,
mahallühü's-sıdk, sâlih gibi ifadelerle de-
ğerlendirmiştir. Abdurrahman b. Mehdî
onun hakkında önceleri menfi kanaate sa-
hip olmuş, fakat Ali b. Medîni'nin kendisini
uyarması üzerine Ravh'ın giybetini yaptığını
için pişman olup tövbe etmiştir. Ravh'ın
bazı kişilerce tenkit edildiği, ancak bu ten-
kitlere önem verilmediği belirtilmektedir.

Nuaym b. Hammâd'ın Basra'da kendi-
sinden 50.000 hadis yazdığını söylediği
Ravh'ın *Kütüb-i Sitte*'de ve diğer önemli
hadis kitaplarında rivayetleri bulunmak-
tadır. *el-Câmi'u's-şâhih*'lerinde Buhârî
onun kırk altı, Müslim doksan dokuz, Tir-
mizî kırk iki, *es-Sünen*'lerinde Ebû Dâvûd
yirmi iki, Nesâî dört, İbn Mâce on sekiz ri-
vayetine yer vermiştir. Ahmed b. Hanbel'in
el-Müsned'inde 800 rivayeti bulunmak-
tadır. Ravh'ın ayrıca hadis, tefsir ve ahkâ-
ma dair çeşitli kitaplar tasnif ettiği belir-
tilmiş, bunlar arasında *es-Sünen ve'l-ah-
kâm* ile *Tefsîrü'l-Kur'âni'l-kerîm* adlı ça-
lışmalarından söz edilmiştir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *eş-Tabakât*, VII, 296; Yahyâ b. Maïn,
et-Târîh, II, 168-169; Buhârî, *et-Târîhu'l-kebir*, III,
309; Ukayfî, *ed-Du'a'afâ*', II, 59; İbn Ebû Hâtim, *el-
Cerh ve't-ta'dil*, III, 498-499; İbnü'n-Nedîm, *el-
Fihrist* (Teceddüd), s. 283; Hatîb, *Târîhu Bağdâd*,
III, 437; VIII, 401-406; Bâcî, *et-Ta'dil ve't-tecrîh
li-men harrece lehü'l-Buhârî fi'l-Câmi'i's-şâhih*
(nşr. Ebû Lübâbe Hüseyin), Riyad 1406/1986, II,
574; Mizzî, *Tehzibü'l-Kemâl*, IX, 238-245; Ze-
hebî, *A'lâmü'n-nübelâ*', IX, 402-407; a.mlf., *Tâ-
rîhu'l-İslâm: sene 201-210*, s. 155; a.mlf., *Mi-
zânü'l-İ'tidâl*, II, 58-60; İbn Hacer, *Tehzibü't-
Tehzib*, III, 293-296; *Keşfü'z-zunûn*, I, 427, 448;
Hediyetü'l-ârifin, I, 371.

MUSTAFA KARATAŞ

RÂVÎ

(الراوى)

Öğrendiği hadisi rivayet eden kimse
anlamında terim.

Sözlükte "su başına gidip su içmek; ha-
dis nakletmek" anlamlarındaki rivâyet kö-
künden türeyen râvî (çoğulu ruvât), terim
olarak "hadisi öğrenen ve onu eda terim-
lerinden biriyle nakleden kişi" mânasında
kullanılır. Terim "hadisi ilk defa söyleyene
nisbet ederek rivayet eden kimse", bazan
da "hadis hakkında bilgisi olsun veya ol-
masın onu senediyle rivayet eden kimse"